

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**Sermones de Sa[n]ctis Hyemales, Estiuales, De
festiuitatibus Jesu christi, Beate virginis et alior[um]
Sanctor[um] ... Venera[n]di patris, fratris Nicolai deniise
Ordinis Minor[um] de obseruantia ...**

Denisse, Nicolas

[Augsburg], 1510

VD16 N 1513

De beata Agatha Sermo

urn:nbn:de:hbz:466:1-30625

De sc̄a Agatha Fo. CLXXXIII

Sc̄da est p̄f̄ mortis ch̄i r̄cōp̄latōez
Si em̄ ch̄i mortu⁹ ē p̄ nob; nō ē magnū
si moriamur p̄ eo. P̄s. Quid retribuā do.
p̄ oib; q̄ retr. m̄sibi. Calicē salutarē acci. z c̄

Tercia est p̄f̄ susceptē mortis retribu-
tionē. Bar. v. B̄n̄ est, cū maledixerit yo/
his boies z p̄secuti vos fuerint z dixerint
oc̄ malū aduersum vos mentiētes p̄f̄ me.
Gaudet̄ i illa die z exultate qm̄ merces ye-
stra copiosa ē in celo. Hec ibi. Verces in/
quā magna et copiosa est: nō solū q̄ ad glo-
riā ante: s̄z magnū erit q̄ ad gl̄iam corp̄is.
Corp⁹ em̄ qd̄ nūc mortale z passibile: res-
surgat ipassibile z imortale. tātoq; gl̄ios⁹
q̄to pla p̄ d̄no tormēta sustinuit. Quis si
daret libet̄ vestē de vilī p̄ano vt accip̄t
de p̄coso. P̄s. Cōcidisti saccū meū z circū
dedisti me leticia. Et. j. Cor. xv. Semiat
corp⁹ aiales: surgat sp̄uale. Seminat i igno-
bitate: surgat in gl̄ia.

Tertio fuit patiētia vi-
toriosa. Vicit em̄ tyrannū firm⁹ sp̄ in fu-
de et amore dei p̄stēs i tormētis. Heb. xj.
Sci p̄ fidē vicerūt regē. Sic q̄ p̄z q̄ br̄is
Blas̄i fuit sp̄ ver⁹ dei miser: et eū secur⁹
est in tormētōz patia: Jō nūc in cel̄ euz eo
regnat i gl̄ia. Rho. viij. Coheredes ch̄i: si
tū cōpamur vt sil z gl̄ificemur. et Jo. xij.
Ibi sū ego illic z miser me⁹ erit. Exem-
plo itaq; b̄i blas̄i studeam⁹ ch̄is deuote
militare vt tandē in celis cū eo possim⁹ cū
obio d̄no cōregnare in p̄petuū Amē.

De beata Agatha Sermo

Profert de
thesauro suo noua. Bar. xij
Thesaur⁹? b. agathe erat amor
dei. Amor em̄ dei facit aiaz diuitē. Aug.
Sup̄ habēs i arca diues est. deū habēs in
p̄sca diues ē. Hec ille. Per charitatē aūz z
amorē dei habet de⁹ i cōsca. j. Jo. iij. Qui
manet i charitate i deo manet z deus i eo
Amor q̄ppe dei ē aurū illd̄ p̄cosissimū de
q̄ d̄ Apoc. iij. Sua deo tibi emere aurum
ignitū vt locuples fias. Nobilissim⁹ itaq;
thesaur⁹ ē amor dei. Ex hoc autē thesauro
p̄fert br̄a Agatha noua triplīcia.

Prio noua virginā puritatis. qz p̄f̄ amo-
rem ch̄i virginitatem seruauit.

Sc̄do noua sp̄ualis paup̄tatis. qz p̄f̄
amorē ch̄i oia terrena abdicauit.

Tertio noua virtualis firmitatis. quia
p̄pter amorē ch̄i multa tormenta cōstans
tillume portauit.

Primo br̄a Agatha p̄fert de the-
sauro suo noua virginā puritatis. Virginalis q̄ppe puritas ch̄i
sto consecrata/nouitas recte d̄z. qz concupi-
scētā carnis prozsus rep̄mit q̄ ex vetustate
te pcti. p̄cessit. Eph. iij. Renouami in sp̄
ritu mentis v̄ie. Laudabilis autē multū est
virginitas beate Agathe p̄cipue p̄f̄ tria
Primo p̄pter p̄sonalem cōditionē
Sec̄do p̄pter t̄palem p̄missionem.
Tertio p̄pter penalem cōminationem.

Primo propter p̄sonales
conditionē. qz iuuenis erat et pulcra: et cū
pulcritudine z iuētute virginitatē seruauit.
Cum tū hec plerisq; sint occasio formi-
candi z amittēdi virginitatē. Prouer. vi.
Vana pulcritudo.

Sec̄do propter t̄poralē
p̄missionē. Multa em̄ sibi p̄mittēbatur si
vell̄t Quiriano cōsulari consentire. sed
p̄pter ch̄im cōtemp̄sit. q. d. cum Pau-
l̄. iij. Dia arbitroz vt stercoza vt ch̄i
stium lucrificiam.

Tertio propter penalē cō-
minationē quā nullaten⁹ formidauit: z sp̄
in sacro virginitatē p̄posito fixa stetit. Bar.
x. Nolite timere eos q̄ occidūt corp⁹: ani-
mā autē non possunt occidere.

Sc̄do br̄a Agatha p̄fert de the-
sauro suo noua sp̄ritualis paup̄ra-
tis. Dicit autē h̄ paup̄tas sp̄ualis
nō p̄ carētia sp̄ualium diuitiarū: sed p̄ con-
temp̄tu sp̄uali t̄p̄alium. Imōi autē paup̄-
tas sp̄ritus r̄: cre nouitas quedā dicitur.
quia tollit auaricie vetustatē. Greg. in ho-
melia qd̄a. Quia d̄s ac redēptoz n̄ nō h̄
uus hō venit in mundū: noua p̄cepta de-
dit mūdo. vite et̄em̄ nostre veteri i vicis
enueritē/contrarietate opposuit nouitatis
sue. Quid em̄ ver⁹: qd̄ carnalis hō noue-
rat nisi sua retinere: aliena rapē si possit: cō-
cupiscere si nō possit. Sed celestis medi-
cus singulis q̄busq; vicis obutantiā adhibet
medicamēta. H̄z sicut arte medicīne

Ger. de setā Agatha.

calida siigidis: frigida calidis curantur:
Ira dñs noſter p̄na oppoſuit medicamē/
p̄a p̄ctis: vt lubricis continentia: tenacib; lar/
gitarē: iracūdis maſuetudinē: elar; p̄cipet
humilitatē. hec ille. Ex q̄b; apparet q̄ mū/
danoy p̄cept̄ ad vite ſpūalis nouitatē p/
tinet. Hāc itaq; nouitatē p̄fert brā Agā/
tha ex theſauro ſuo. qz p̄pter amozēz ch̄i
oia que ſunt in mūdo p̄cepit. vtz ſpales
diuitias: corpales delicias: ſpirituales ſu/
pbias: q̄q; copioſas tēnoz. poſſeſſiones
obtineret. j. Joā. ij. Nolite diligere mūdū
neq; ea q̄ in mūdo ſunt. qm̄ ſiquis diligit
mūdū nō eſt charitas patris in eo. Qm̄
aut oia ſpalia p̄pter deū p̄cepit: ideo dñs
eā multipl̄r honorauit. Ps. Numis hono/
rati ſunt amici tui deus.

Primo in aduerſarioꝝ oppoſitione.

Secundo in meritoꝝ cōmendatione.

Tertio in miraculoꝝ opatione.

Primo honorificauit eā

in aduerſarioꝝ ſuoꝝ punitione. Cū em̄ tor/
q̄ref brā Agatha: et inter ceſtas z carbo/
nes eſſet inuoluta: fact̄ ē magn̄ terremoto/
tus q̄ torā ciuitatē p̄cuſſit z duos cōſilia/
rios quintiani oppoſit. J̄re poſt ei; m̄p̄te/
dū quintian̄ ad ei; inueſtigādas diuitias
p̄geret: duob; eq̄s inter ſe fremitū danti/
bus calcesq; iactātib; vnus eū moſu im/
petij: alter calce p̄cuſſum in flumē picit.
ita q̄ corpus eius nuſq; potuit inueniri.
Sap. xvj. Vindex eſt orbis terraz contra
inſenſatos.

Secundo in meritoꝝ ſuoꝝ

cōmendatione. Nā cum fideles corpus
ei; cōdirēt: apparuit iuuenis pulcherrimis
qui tabulā marmoreā collocauit ad caput
ei; in q̄ ſcriptū erat. D̄p̄tē ſetām ſpōta/
neā honorē deo z p̄rie liberationem.

Tertio in miraculoꝝ ope

ratione. Miraculoſe em̄ reſtituta ſuit ſibi
māilla in carcere p̄ br̄m petz ſibi appa/
rentē. J̄re reuoluto anno: circa diē natalis
ei; mons qdā maxim̄ circa ciuitatē rupt̄
eructauit icēdū qd̄ q̄i torrēs d̄ mōre de/
ſcendens z ſaxa terrāq; liq̄faciēs: ad urbē
cū maḡ impetu veniebat. Tūc paganorū
m̄ltitudo deſcēdit de mōre: z ad ſepulch̄
ei; fugiens: velum q̄ coop̄tū erat ſepulch̄

arripuit: et illud ſtatuit cōtra ignē. ſtatq;
in diē natalis ipſi; vir gūnis ignis ſicut ei
nullaten; vltra p̄ceſſit.

Tertio p̄fert brā Agatha de the/
ſauro ſuo noua ſpūalis firmitas.
Firmitas vtz ſpūalis q̄ fortitē
lerater ſuſtinent̄ tormenta vtz ad mortē
recte nouitas dici pōt. qz veritatē aufer
timoris hūani z amozis iordinatū ſuſcipit.
Eph. iij. Deponite vos ſm̄ p̄ſtina cōuer/
ſatione veterē hoīem q̄ corūp̄t ſm̄ deſi/
deria erroris. Hec ibi. Hāc igit nouitatē
p̄fert Agatha ſego ſcriſſima de theſauro
ſuo: vtz de amore dei. Nā ſic d̄: Lan. v.
Fortis eſt vt mors dilectio. Apparuit aut
fortitudo ei; z firmitas virtuoſa: q̄ null
latus vinci potuit.

Primo nec promiſſioib; z blādicis

Secdo nec cōminationib; z cōiucis.

Tertio nec verberib; z ſupplicis

Primo nec promiſſioib;

et blādicis. Tū cum p̄ies eā tradidit
affrodiſſe meretrici z nouē ſilab; ei; cui/
dē turpidinis: vt p̄ trigita dies ſua dēret
ei zc. Brā agatha dixit eis. Mens mea
ſup petrā ſolidata ē z in ch̄io fundata. ver/
ba v̄a venti ſunt: promiſſiones v̄e pluuie.
Tū ipſa afrodiſſa dixit quintiano. Faci/
lius poſſent ſaxa moliri et ferrū in plum/
bū cōverti: q̄ mens hui; puelle ab inueni/
tione ch̄itana reuocari. Dat. vij. Deſcen/
dit pluuia z venerūt flumia z flauerūt v̄e/
ti z irruerūt in domū illā z nō cecidit. ſun/
data em̄ erat ſupra firmā petrā.

Secdo nec cōminatōib;

et cōiucis. Nullaten; em̄ deterreri potuit.
j. Joā. iij. Timor nō eſt in charitate: p̄fecta
charitas foras mittit timorē.

Tertio nec verberibus et

ſupplicis. Ezech. iij. Et adamācē z ſilicē
dedi faciē tuā. Suſtinuit aut tormenta mul/
ta cū triplici affectioe ſtuoſa. P̄tio pa/
tiētē. Tū dicebat. Nō pōt aīa mea in pa/
radifum introire niſi diligētē corp; meū
fecer; a carnificib; attrrectari. Jac. i. Pa/
tientiā op; p̄fectū habet. Secdo libēter
Tū dicebat. Ego ſic in penis deſectos ſit
q̄ bonū nunciū audit: etiā q̄ m̄ltos theſau/
ros inuenit. vñ q̄i ad epulas iuitata agn

De cathedra pe. Fo. CLXXXIII

ne sui dno comedabat. Un̄ f̄ebat h̄idie
et orabat sitiens ad martyriū gl̄iaz pueni-
re. Tercio gloriāter Un̄ gloriāter ibat
ad carcerē. vñ dicit. Sic delecto: in penit
sicut q̄ videt quez diu desiderauit. Ro. v.
Gl̄iamur in tribulatiōibz. Passa est mlt̄a
et grauiā tormēta. Primo em̄ fuit alapis
cēsa. Secdo in eculeo extensa. Tertio eius
māmilla auulsa. Quarto inter carbones z
testas inuoluta. Et tūc vt dictum est fa-
ct̄ ē terremot̄. In his aut̄ oibz tormēt̄z
sp̄ agatha gl̄iabat / firma p̄sus z imobil̄
p̄sistēs in fide z amore d̄i. Ro. viij. Quis
nos sepabit a charitate deit̄ tribulatio zc.
In h̄mōi aut̄ p̄siderare debem̄ cōsiliōez
n̄ram. qz sicut d̄t Greg. Quid nos barba-
ti z debiles i iudicio dicem̄ q̄ puellas ire
ad regna celestia p̄ ferrū videm̄. q̄s ira su-
perat: supbia inflat: ambitio prurbar: luxu-
ria inq̄nat: Hec ille. Tādē aut̄ Quintia-
nus timēs terremotū z p̄ll̄i seditionē gla-
mant̄ / q̄ p̄pter iniustū agathe incēdū ta-
lia patrent: iussit eā itēz in carcerē recipi
vbi orans sp̄m d̄no tradidit circā annuz
d̄ni. cclij. sub Decio impatore. Sic itaqz
pro ch̄io p̄sila / ad ch̄im transiit / cū eo p̄-
mittit regnatura. Hos igit̄ exēplo ei p̄-
uocari studeam̄ sp̄ in dies in amore ch̄i
p̄ficere: carnis puritatē amare: terrena cō-
temneret: aduersa libēt̄er tolerare. q̄tin̄
cū ea tandem possum̄ ad eternitatis glo-
riam puenire Amen.

In Cathedra sc̄i Petri d̄s
Sermo.

Exaltent eū in

ecclia plebis: z in cathedra se-
niorū laudēt eū. ps. cvj. Notan-
dū q̄ triplex est ecclia in q̄ b̄t̄s Pet̄ fuit
it̄ exaltat̄. fm̄ quā triplicē exaltationem
celebrat̄ triplex festiuitas de b̄o Petro.

Prima est ecclia malignantium: in q̄
exaltat̄ est pet̄ / eam dissipādo: eāqz ad
fidē p̄uertēdo. In cathedra aut̄ hui⁹ ecclie
non sedit Petrus. Ps̄. In cathedra pesti-
lentie nō sedit. Nam et si peccauit: in pec-
cato t̄i nō diu stetit: nec alios peccare do-
cuit. Ad hanc exaltationē pertinet festiui-
tas illa que dicit̄: beati Petri ad vincula.

quia ipse vincula peccatorū dissoluit.

Secunda est ecclia militantiū: in qua
exaltatus est / in ea p̄sidoendo et eam in fi-
de et moribus instruendo. In cathedra
huius ecclie sedit cum plenitudine au-
toritatis et potestatis. quia fuit p̄ncip̄s
omniū sacerdotum z toti⁹ ecclie. Ideo
de eo dicit̄ Psalmista. In cathedra senio-
rum laudent eum. Ad hanc exaltationē
spectat presens hodierna solennitas que
dicitur Cathedra. quia tunc super Anti-
ochenam eccliam pontificatum accepit.
Et in medio ecclie super cathedram ex-
cellam positus est z exaltatus: vt sic ab o-
mnibz videri et audiri posset. In qua se-
prem annis sedit. Sed postmodū veniēs
Roma: in Romana cathedra sedit annis
quindēcim. Et in reuerentiam vtriusqz
huius incathedrationis instituta est hu-
iuscemodi solennitas.

Tertia est ecclia triumphantium. In
qua exaltatus est Petrus: in ea perenni-
ter regnando. In cathedra igitur huius
ecclie in perpetuū sedet. Apoca. iij. Qui
vicerit dabo ei sedere mecum in throno
meo. Ad hanc exaltationem spectat alia
solennitas que est passionis eius p̄ quam
in eccliam triumphantē intrōiuit. Ho-
die igitur celebramus festiuitatem illam
que in reuerentiam incathedrationis bea-
ti Petri fuit instituta. De qua sic loquit̄
Augustin⁹ in sermo. Institutio solēnita-
tis hodiernae a senioribus nostris cathed-
re nomen accepit: ideo q̄ primus aposto-
lorū Petrus hodie apostolatus cathedrā
suscepisse referat̄. Recte ergo ecclie na-
talem sedis illius colunt quam aposto-
pro eccliarū salute suscepit: dicente d̄no.
Tu es petrus / et sup̄ hanc petram edifica-
bo eccliam meā. Petrū itaqz fundamen-
tū ecclie nominauit. Et ideo digne hoc
fundamentum ecclia colit supra quod ec-
clesiastici edificij altitudo cōsurgit. Un̄
conuenienter ps̄. dicit̄. Exaltent eū in ec-
clesia ple. zc. Bene cum dominus in ec-
clesia exaltari p̄cepit: quia dignus est vt
fundamentum hoc in ecclia honoretur
per quod ad celum ascenditur. Ergo
natalis cathedre hodie colitur: sacerdotas
le officium honoratur. Hec ille. Quoniam